

УДК 373.3.011.31/.378.147

Н. В. КАЗАКОВАкандидат педагогічних наук, доцент
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія**СУЧАСНІ ФОРМИ ТА МЕТОДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ
ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ Й УЧИТЕЛІВ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ**

У статті розкрито організаційно-методичні аспекти професійної підготовки вихователів закладу дошкільної освіти та вчителів початкової школи. Висвітлено зміст курсу «Теорія та технології роботи з різними категоріями дітей» студентів. Акцент зроблено на важливості застосування при викладанні курсу інтерактивних, проблемних, інтегрованих лекцій, лекцій-бесід, лекцій-прес-конференцій, проблемних семінарів, семінарів-бесід, семінарів-конференцій, практичних занять з використанням проектного навчання, тренінгів тощо. Розглянуто сучасні методи підготовки майбутніх вихователів і вчителів до роботи з різними категоріями дітей.

Зроблено висновки, що застосування сучасних форм і методів навчання дасть змогу студентам оволодіти педагогічною майстерністю, професійною компетентністю щодо організації освітньо-виховної роботи з різними категоріями дітей дошкільного й молодшого шкільного віку та їх батьками.

Ключові слова: професійна підготовка майбутніх вихователів дітей і учителів початкових класів, різні категорії дітей, спецкурс, сучасні методи і форми підготовки студентів у закладах вищої освіти.

Демократичне освітнє середовище потребує сучасного вихователя та вчителя, котрі спроможні відходити від загальноусталених форм і методів роботи з дітьми дошкільного й молодшого шкільного віку та водночас готові сприймати й екстраполювати новий педагогічний досвід, нові технології, сучасні форми та методи роботи у свою професійну діяльність.

Згідно із сучасними документами про освіту (Концепція Нової української школи [5], Закон України «Про освіту» [1], Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 р. [6]), пріоритетом розвитку освіти визначено підготовку педагогічних кадрів, здатних працювати на засадах інноваційних підходів в освіті. Це, у свою чергу, вимагає оновлення змісту фахової підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти й учителів початкової школи, знаходження сучасних форм і методів його реалізації.

В Україні досить велика кількість проблем у соціально-економічній, політичній, культурній та морально-духовній сферах. До прикладу, такі явища, як: безробіття, виїзди батьків за кордон, розлучення батьків, алкоголізм, – послаблюють виховну функцію родини. Усе це, у свою чергу, спричиняє виникнення дитячої бездоглядності, сирітства, дезадаптованості. Серед сучасних дітей можна простежити досить велику кількість дітей з емоційними порушеннями, демонстративних, гіперактивних, повільних та ін. Крім того, у зв'язку зі зниженням рівня життя населення, глобальними екологічними проблемами та ослабленим здоров'ям майбутніх матерів

сьогодні значна кількість дітей з особливими потребами: розумово відсталіх, із затримкою психічного розвитку, з порушенням мовлення, слуху, зору, з фізичними вадами тощо. Отже, як бачимо, унаслідок труднощів і помилок дорослих виникають негаразди в дітей.

Це не може залишати байдужими вихователів, учителів, викладачів, які усвідомлюють, що в дитячих вадах приховано джерело небезпеки для розвитку нашого суспільства. Виходячи із цього, необхідно переглянути підходи до підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку й учителів початкових класів, яким доведеться працювати з різними категоріями дітей, розкрити сучасні форми та методи підготовки студентів до окресленого виду майбутньої професійної діяльності.

У ході дослідження вивчено ступінь розробленості проблеми підготовки студентів до роботи з різними категоріями дітей у сучасних умовах: формування готовності соціальних педагогів до професійної діяльності розкрито в працях Р. Вайноли, В. Корнят, С. Пашенко та ін.; окремі аспекти підготовки майбутніх педагогів до взаємодії з молодшими школярами з девіантною поведінкою – Н. Назарової, Р. Овчарової, В. Оржеховської, Є. Федорченко та ін. Питання застосування засобів, методів і форм організації професійної підготовки майбутніх фахівців у системі неперервної професійної освіти досліджують В. Бондар, О. Дубасенюк, І. Зязюн, Л. Зданевич, Л. Козак, Н. Лисенко, Н. Ничкало, В. Поліщук, О. Пехота, О. Савченко, С. Сисоєва, Л. Хомич та ін.

Сучасні форми й методи підготовки фахівців для соціальної та соціально-педагогічної сфер розкрито в наукових працях В. Васильєва, І. Гайдямашко, А. Капської, І. Козубовської, Р. Куличенко, Л. Міщик, О. Поляновської та ін. Окремі аспекти проблеми виховання й соціальної адаптації дітей із сімей мігрантів, а також підготовки педагогів до роботи з ними представлено в здобутках Р. Вайноли, Н. Гевчук, Л. Завацької, В. Костіва, Д. Романовської, Н. Сабат, А. Таранової, І. Тарасюк, Л. Шпільчак та ін.

У педагогічній науці приділено значну увагу окресленій вище проблемі, проте в умовах сьогодення недостатньо розкрито особливості впровадження сучасних форм і методів роботи підготовки майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти та вчителів початкової школи до роботи з різними категоріями дітей.

Мета статті – розкрити сучасні форми й методи підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку та вчителів початкових класів до роботи з дітьми різних категорій.

У закладах вищої освіти України, незалежно від спеціалізації, обов'язково вивчають такі навчальні дисципліни, як: психологія, фізіологія, соціологія, філософія, соціальна робота, етика тощо. Також передбачено різні спецкурси, що визначені певними державними стандартами та широко впроваджуються в навчально-виховний процес. Так, у процес підготовки студентів Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії введено курс «Теорія та технології роботи з різними категоріями дітей» за галуззю знань 01 Освіта зі спеціальностей 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова

освіта. Мета курсу полягає в тому, щоб ознайомити студентів з індивідуально-психологічними особливостями різних категорій дітей дошкільного й молодшого шкільного віку та технологічними підходами до організації навчально-виховної роботи з ними в умовах дошкільного навчального закладу та школи й виховання у сім'ї [2, с. 4; 3, с. 4].

Завдання курсу передбачають [2, с. 4–5; 3, с. 5–6]: ознайомити з класифікацією категорій дітей дошкільного й молодшого шкільного віку, дати їм загальну характеристику; проаналізувати зміст нормативно-правового забезпечення розвитку дітей в Україні та умови його реалізації в сучасному закладі дошкільної освіти (ЗДО), початковій школі та сім'ї; виявити особливості опіки над дітьми в добу трансформації суспільного устрою й у сучасних дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах; розкрити індивідуально-психологічні особливості дітей з негативними проявами в поведінці та особливості ранньої психолого-педагогічної профілактики й корекції негативних проявів у поведінці дітей в умовах ЗДО, початкової школи та сім'ї; виявити індивідуально-психологічні особливості дітей з емоційними порушеннями, з'ясувати причини виникнення цих категорій дітей і розкрити специфіку діагностування порушень та особливостей профілактично-корекційної роботи з ними в умовах ЗДО, початкової школи й сім'ї; розкрити особливості поведінки демонстративних, повільних, гіперактивних дітей та визначити методичні підходи в роботі вихователя, учителя й батьків з ними; дати поняття ліворукості, з'ясувати її причини, розкрити особливості ліворукої дитини, набути умінь визначити ліворукість у дітей, показати негативні наслідки переучування ліворуких дітей, окреслити проблеми ліворукої дитини в праворукому колективі та ознайомити з методикою підготовки ліворуких дітей до письма; розкрити поняття адаптації дітей до умов ЗДО, школи, визначити її ступені, з'ясувати причини труднощів адаптації дітей до нових умов життя; ознайомити, як правильно підготувати дитину до вступу в ДНЗ і початкову школу; визначити основні поняття обдарованості, ознайомити з методами виявлення обдарованості в дітей, визначити зміст навчання й виховання обдарованих дітей у ЗДО, початковій школі та сім'ї; виховувати любов, толерантне ставлення до дітей усіх категорій.

У ході вивчення курсу студенти ознайомлюються з такими темами [2, с. 6–8; 3, с. 6–9]: «Загальне поняття про основні категорії дітей, їх класифікація. Нормативно-правове забезпечення розвитку дітей в Україні»; «Опіка над дітьми в добу трансформації суспільного устрою»; «Особливості роботи з дітьми з негативними проявами у поведінці»; «Психолого-педагогічні підходи до роботи з дезадаптованими, невстигаючими дітьми»; «Психологічна компетентність вихователя, учителя з гіперактивними, повільними, демонстративними та ліворукими дітьми»; «Виявлення, рання діагностика та педагогічна підтримка дітей з емоційними порушеннями»; «Психолого-педагогічна підтримка дітей із суїцидальними тенденціями; дітей, залежних від алкоголю, комп'ютера, Інтернету, дітей вулиці, профі-

лактика та корекція їх поведінки»; «Навчання й розвиток обдарованих дітей та дітей з особливими потребами у ДНЗ і загальноосвітній школі».

Ефективність підготовки майбутніх вихователів і вчителів до роботи з різними категоріями дітей залежить від того, наскільки їх форми та методи забезпечують формування готовності майбутніх вихователів і учителів до такого виду професійної діяльності. Це зумовлює пріоритетність інноваційного навчання, якому властиві високий рівень активності студентів; орієнтація форм і методів на розвиток творчого мислення студентів, критичного аналізу педагогічної дійсності, здатності до генерування нових педагогічних ідей; створення умов для оволодіння вміннями моделювати цілісний навчально-виховний процес, проектувати педагогічні інновації та реалізовувати інноваційний тип навчання, здійснювати педагогічну рефлексію [4, с. 316].

До сучасних форм підготовки майбутніх вихователів і вчителів до роботи з різними категоріями дітей зараховуємо такі лекції: інтерактивні, інтегровані лекції-візуалізації, лекції-діалоги, проблемні, а також такі семінари: пошукові, вирішення педагогічних ситуацій, конференції, семінари-евристичні бесіди, практикуми, практичні заняття з використанням проектного навчання, семінари-тренінги. Крім того, студентам варто пропонувати різні види творчої й пошукової самостійної роботи, науково-дослідну роботу, науково-практичні конференції з проблем навчання та виховання дітей в умовах ЗДО, школи й сім'ї. При цьому викладач має виконувати функції організатора навчального процесу, транслятора нових знань, консультанта, експерта.

Розкриємо сутність окремих форм роботи зі студентами, які рекомендуємо використовувати при вивченні курсу «Теорія та технології роботи з різними категоріями дітей».

Інтерактивна лекція є такою формою організації навчального процесу, яка об'єднує в собі елементи традиційної лекції, тренінгу та ігрові методи. Під час таких лекцій студенти мають можливість активно спілкуватися один з одним і викладачем, оскільки вони насичені вправами, завданнями, іграми, котрі стимулюють активність студентів та сприяють постійній обробці інформації. Можна запропонувати різні формати проведення інтерактивної лекції: лекція з використанням зворотного зв'язку, лекція із заздалегідь запланованими помилками, лекція-прес-конференція. Під час інтерактивних лекцій доцільно використовувати інтерактивні вправи «мікрофон», «незакінчене речення», «мозковий штурм», диспут тощо.

Інтегрована лекція дає змогу інтегрувати зміст навчального матеріалу із споріднених тем таких навчальних дисциплін, як: «Педагогіка вищої школи», «Актуальні проблеми початкової освіти», «Організація виховної діяльності у початковій школі», «Теорія і практика соціальної підготовки вчителя», «Основи гуманізації навчального процесу в початковій школі», «Етика викладача вищої школи» тощо. На інтегрованих лекціях інформація з різних наук не тільки взаємодоповнюється, а й утворює комплекс знань, необхідних для сприйняття предмету вивчення в цілому.

У підготовці майбутніх вихователів і вчителів до роботи з різними категоріями дітей ми використовуємо лекції-візуалізації, що передбачає ві-

зуальну форму викладу навчального матеріалу за допомогою технічних засобів, опорних конспектів на паперових носіях, аудіо- та відеотехніки. Читання такої лекції передбачає коментування візуальних матеріалів, які заздалегідь підготовлені. Викладач використовує демонстративні матеріали, фотографії, структурно-логічні схеми, котрі не тільки доповнюють вербальну інформацію, а й самі є носіями нової інформації.

Лекція-діалог дає змогу викладачеві акцентувати увагу на найбільш важливих питаннях теми, визначити зміст і темп викладу навчального матеріалу з урахуванням особливостей студентської аудиторії. Вона забезпечує активізацію та збагачення досвіду майбутніх вихователів і вчителів, розвиток критичного мислення, здатність оволодівати знаннями шляхом самостійних обмірковувань і узагальнень.

Матеріали проблемної лекції подаються як невідоме, котре необхідно «відкрити». На таких лекціях процес пізнання матеріалу студентами наближається до алгоритму пошукової дослідницької діяльності. Викладач готує проблемні та інформаційні запитання заздалегідь, щоб вони були ефективним засобом управління мисленням студентів на проблемній лекції.

Важливою формою організації підготовки студентів до роботи з дітьми різних категорій є семінар, у ході якого доцільно застосовувати ділові ігри, дискусії, круглі столи, конференції, захисти проектів. Це сприятиме розвитку в студентів умінь і навичок інтегрувати зміст результатів дослідження, творчого мислення, користуватися теоретичними знаннями у вирішенні практичних професійних завдань; формуванню здатності до науково-дослідної роботи; розвитку здатності до трансформації знань у різних видах майбутньої професійної діяльності. Умовами ефективності проведення семінарів при вивченні курсу «Теорія та технології роботи з різними категоріями дітей» визначаємо: наявність високого рівня самостійності студентів; сформованість умінь і бажання працювати з різними джерелами інформації; максимальну диференціацію й індивідуалізацію завдань; забезпечення емоційності навчання та створення сприятливої атмосфери; застосування активних форм проведення семінару (диспутів, дискусій тощо), спрямованість їх на розвиток активної дослідницької діяльності студентів; доцільну зміну форм роботи, використання різних варіантів активізації уваги.

Для ефективного розв'язання завдань підготовки студентів до роботи з різними категоріями дітей на лекційних і семінарських заняттях необхідно використовувати інноваційні методи навчання, в основі яких лежать принципи діалогічності, інтегративності. Вважаємо, що це такі методи, як: проблемні (аналіз педагогічних ситуацій, кейс-метод), евристичні (метод евристичних питань, метод прогнозування, мозковий штурм), діалогічні (незакінчені речення, мікрофон), дискусійні (дискусія, діалог, полілог), ігрові (ділові та рольові ігри); навчання в співробітництві (навчання в малих групах), метод створення творчих ситуацій та завдань, метод проектів, метод «Портфоліо», мікрОВикладання, вправи на рефлексію тощо. Вищезазначені методи навчання спрямовані на спільну мисленнєву діяльність, на фо-

рмування творчих умінь нестандартного розв'язання педагогічних проблем, на розвиток комунікативної й особистісної готовності до роботи з різними категоріями дітей, на розвиток толерантності студентів до існування різних поглядів, здатності працювати в команді.

Під час викладання курсу «Теорія та технології роботи з різними категоріями дітей» студентам пропонуємо семінари, у ході яких передбачено використання методів евристичних запитань, мозкового штурму, дискусії, кейс-методу, методу проектів тощо.

Метод евристичних запитань полягає в тому, що для пошуку відомостей про будь-яку подію або об'єкт студентам пропонують такі ключові питання: хто? що? навіщо? де? чим? як? коли? Парні поєднання запитань породжують нове запитання, наприклад: як-коли? Відповіді на ці запитання та різні їх поєднання породжують незвичайні ідеї й рішення щодо досліджуваного об'єкта. Метою методу мозкового штурму є отримання нових ідей щодо розв'язання проблем.

В основу методу проектів покладено ідею, що відображає сутність поняття «проект», його прагматичну спрямованість на результат, який «отримано при вирішенні тієї або іншої практично чи теоретично значущої проблеми» [8, с. 120–121]. Вибір тематики проектів є різним залежно від типів проектів (дослідницькі, творчі, ігрові, інформаційні, практико-орієнтовані тощо). Проте значне місце в підготовці студентів до роботи з різними категоріями дітей посідають навчально-методичні проекти. Так, студентам пропонуємо виконати такі проекти: «Стилi виховання дитини в сім'ї», «Опіка над дітьми-сиротами /дітьми мігрантів/ у ДНЗ і початковій школі», «Гіперактивна дитина у ДНЗ (початковій школі) та сім'ї»; «Повільна дитина у ДНЗ (початковій школі) та сім'ї»; «Демонстративна дитина у ДНЗ (початковій школі) та сім'ї»; «Ліворука дитина у ДНЗ (початковій школі) та сім'ї»; «Сором'язлива дитина у ДНЗ (початковій школі) та сім'ї»; «Тривожна дитина у ДНЗ (початковій школі) та сім'ї»; «Агресивна дитина у ДНЗ (початковій школі) та сім'ї»; «Замкнута дитина у ДНЗ (початковій школі) та сім'ї»; «Дитячий суїцид: причини та шляхи його подолання»; «Дитяча залежність від комп'ютера, Інтернету: причини та способи її подолання»; «Дитячий і підлітковий алкоголізм, наркоманія, їх ознаки, причини та можливості профілактики і корекції»; «Діти індиго – вундеркінди третього тисячоліття», «Відомі люди світу та України з обмеженими можливостями» тощо. Створюючи навчально-методичні проекти, студенти мають змогу узагальнити, закріпити та практично застосувати теоретичні знання з дисципліни, удосконалити навички самостійної дослідницької діяльності, набути досвіду творчого розв'язання навчально-виховних завдань.

У практиці роботи при викладанні курсу «Теорія та технології роботи з різними категоріями дітей» широко використовуємо ігрові методи, в основі яких лежить ігрове моделювання. До ігрових методів належать рольові та ділові навчальні ігри, які найбільшою мірою дозволяють відтворити педагогічні ситуації. Стрижнем рольової гри є навчальна проблема, яка може ви-

ступати джерелом нових знань, поглиблювати й розширювати уявлення учасників про педагогічну дійсність. В умовах ігрового моделювання відбувається перехід навчальної діяльності в навчально-творчу, оскільки створені умови сприяють використанню потенційних можливостей і творчих здібностей майбутніх вихователів та вчителів. При вивченні курсу студентам пропонуємо підготувати та продемонструвати міні-виставу чи виставу на одну із запропонованих тем: «Як любити дитину», «Заповіді для дорослих», «Мистецтво любити», «З любов'ю, повагою та довірою до дитини», «Великий світ почуттів дитини», «Розвиток у дитини почуття власного “Я”», – у ході якої вони демонструють відносини дитини на рівнях «дитина – батьки», «дитина – вчителі», «дитина – діти», «дитина – соціум» та пропонують конструктивні шляхи вирішення дитячих проблем.

Враховуючи сучасні тенденції інформатизації освіти, у процесі підготовки студентів до роботи з різними категоріями дітей передбачено застосування інформаційно-комунікаційних технологій:

- використання електронних підручників, енциклопедій, педагогічних видань;

- проведення інтерактивних освітніх телеконференцій студентів та методистів і вчителів-практиків (до прикладу, Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція молодих учених і студентів «Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі» (Мукачєво, 2016), Всеукраїнська Інтернет-конференція з міжнародною участю «Удосконалення STEM – освіта як шлях до інноваційного розвитку» (Херсон, 2016), Всеукраїнська Інтернет-конференція «Використання інформаційних технологій у сучасному виховному процесі» (Рівне, 2016), міжвузівська (заочна) науково-практична конференція «Підготовка педагогічних кадрів до роботи з різними категоріями дітей: виклики та можливості» (Хмельницький, 2018) та ін.);

- побудова систем контролю й перевірки знань і вмінь студентів (використання електронних тестів);

- створення презентацій навчально-виховного матеріалу на теми: «Дитяча неслухняність», «Дитяча балакучість», «Дитяча впертість», «Дитяча брехливість», «Дитяча жадібність», «Дитяча жорстокість, грубість», «Дитячі укуси», «Дитячі істерики та капризи», «Дитяча корисливість», «Дитячі лінощі», «Дитяча нечесність і фантазування», «Дитячі ревності», «Дитячі скарги (ябедництво)», «Дитяча схильність до лихослів'я», «Дитячий егоїзм», «Дитячі образи» тощо;

- здійснення проектної та дослідницької діяльності студентів тощо.

У підготовці студентів до роботи з різними категоріями дітей ми активно використовуємо мультимедіа-технології (електронні курси, відеоматеріали, інструменти WEB 2.0: форуми та блоги, вебінари, підкасти, відео-конференції, віртуальні світи, електронні бібліотеки).

Після закінчення курсу студенти отримують завдання скласти портфоліо «Поради для батьків у вихованні дітей різних категорій». Портфоліо (з анг.

port – переміщати, polio – папери) – «переносний кейс для зберігання окремих паперів, малюнків, документів тощо» [7, с. 213]. На наш погляд, портфоліо означає також збір інформації про практичну діяльність педагога; відібрані студентом приклади, що найповніше відображають аспекти навчання й виховання дітей різних категорій в умовах ЗДО, початкової школи та сім'ї.

Висновки. Підготовка майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти та вчителів початкової школи до роботи з різними категоріями дітей відбувається в процесі вивчення курсу «Теорія та технології роботи з різними категоріями дітей» за допомогою сучасних форм і методів роботи. До організаційних форм підготовки студентів до зазначеного виду професійної діяльності належать інтерактивні, проблемні, інтегровані лекції, лекції-бесіди, лекції-прес-конференції, лекції-візуалізації, проблемні семінари, семінари-бесіди, семінари-дискусії, семінари-конференції, творчі практикуми, практичні заняття з використанням проектного навчання, тренінги тощо. Сучасними методами підготовки майбутніх вихователів і вчителів до роботи з дітьми різних категорій визначено проблемні, евристичні, діалогічні, дискусійні, ігрові методи навчання, метод проектів, кейс-метод тощо.

Однак результати дослідження не вичерпують усіх аспектів порушеної проблеми. Перспективними для подальших наукових пошуків є вивчення та впровадження зарубіжного досвіду підготовки студентів до роботи з різними категоріями дітей в умовах інтеграції закладів вищої освіти України в європейський освітній простір.

Список використаної літератури

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 02.02.2018).
2. Казакова Н. В. Теорія та технології роботи з різними категоріями дітей : роб. прогр. навч. дисц. для підготовки фахівців рівня вищої освіти магістр за галуззю знань 01 Освіта зі спеціальності 013 Початкова освіта / Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. Хмельницький : ХГПА, 2017. 29 с.
3. Казакова Н. В. Теорія та технології роботи з різними категоріями дітей : роб. прогр. навч. дисц. для підготовки фахівців рівня вищої освіти бакалавр за галуззю знань 01 Освіта зі спеціальності 012 Дошкільна освіта / Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. Хмельницький : ХГПА, 2017. 24 с.
4. Козак Л. С. Теоретико-методологічні засади підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2015. 556 с.
5. Концепція Нової української школи : схвал. Кабінетом Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 03.02.2018).
6. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : схвал. Указом Президента України від 25.06.2013 № 344/2013. URL: http://www.meduniv.lviv.ua/files/info/nats_strategia.pdf (дата звернення: 03.02.2018).
7. Підласий І. П. Діагностика та експертиза педагогічних проектів : навч. посібник. Київ : Україна, 1998. 343 с.
8. Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих : навч.-метод. посібник / НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. Київ : ВД «ЕКМО», 2011. 320 с.

Стаття надійшла до редакції 08.02.2018

Казакова Н. В. Современные формы и методы подготовки будущих воспитателей учреждений дошкольного образования и учителей начальной школы к работе с детьми различных категорий

В статье раскрыты организационно-методические аспекты профессиональной подготовки воспитателей учреждения дошкольного образования и учителей начальной школы. Освещено содержание курса «Теория и технологии работы с различными категориями детей» студентов. Акцент сделан на важности применения при преподавании курса интерактивных, проблемных, интегрированных лекций, лекций-бесед, лекций-пресс-конференций, проблемных семинаров, семинаров-бесед, семинаров-конференций, практических занятий с использованием проектного обучения, тренингов и др. Рассмотрены современные методы подготовки будущих воспитателей и учителей к работе с различными категориями детей.

Сделаны выводы, что применение современных форм и методов обучения позволит студентам овладеть педагогическим мастерством, профессиональной компетентностью по организации образовательно-воспитательной работы с различными категориями детей дошкольного и младшего школьного возраста и их родителями.

Ключевые слова: профессиональная подготовка будущих воспитателей и учителей начальных классов, различные категории детей, спецкурс, современные методы и формы подготовки студентов в учреждениях высшего образования.

Kazakova N. Modern Forms and Methods of Preparation of the Future Educators of Pre-School Educational Establishment to Work with Children of Different Categories

The article deals with the organizational-methodical aspects of the professional preparation of educators of pre-school educational establishment who in their future pedagogical activity will be able to model the educational process, to find effective forms, methods and techniques for work with children of different categories and their parents.

The contents of the course «Theory and Technologies of Work with Different Categories of Children» for students in the field of knowledge 01 Education, in specialties 012 Pre-school education, 013 Primary education in the conditions of higher educational institution of Ukraine have been covered (on the example of Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy).

The attention is paid to the optimal choice of modern forms and methods of preparing students to work with children of different categories.

The emphasis is on the importance of using interactive, problem, integrated lectures, lectures-conversations, lectures-press conferences, lectures-visualizations, problem-oriented seminars, seminars-conversations, seminars-discussions, seminars-conferences, creative workshops, practical classes using the project studies, trainings, etc. when teaching the course. Modern methods of preparation of the future educators and teachers to work with children of different categories have been considered. These include: problem, heuristic, dialogical, discussion, game teaching methods, project method, case method, etc.

It is concluded that the use of modern forms and methods of teaching will allow the future educators of pre-school educational institutions and teachers of primary school to acquire pedagogical skills, professional competence as for the organization of educational work with different categories of children of pre-school and junior school age and their parents.

Key words: professional preparation of the future educators of pre-school children, preparation of future teachers of primary school, different categories of children, special course, modern methods and forms of preparation of students in higher educational institutions.